

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló 2003/96/EK irányelv módosításáról

(COM(2011) 169 végleges – 2011/0092 (CNS)),

valamint a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Okosabb energiaadóztatás az EU-ban: javaslat az energiaadó-irányelv felülvizsgálatára

(COM(2011) 168 végleges)

(2012/C 24/13)

Előadó: **Eric PIGAL**

2011. április 29-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 113. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló 2003/96/EK irányelv módosításáról

COM(2011) 169 végleges – 2011/0092 (CNS)

valamint

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Okosabb energiaadóztatás az EU-ban: javaslat az energiaadó-irányelv felülvizsgálatára

COM(2001) 168 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2011. október 4-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. október 26–27-én tartott, 475. plenáris ülésén (az október 27-i ülésnapon) 158 szavazattal 4 ellenében, 13 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Következtetések

1.1.1 Most, hogy számos tagállam stratégiát készít a gazdasági és pénzügyi válságból való kilábalásra, az energiatermékek megadóztatásáról szóló irányelv felülvizsgálatával lehetőségek nyílnak a környezetvédelmi és a gazdasági célok összeegyeztetésére. Lehetővé válik, hogy a tagállamok – kívánságuk szerint – a munka vagy a tőke után kivetett adók egy részét olyan adózási formával váltsák fel, amely az Európa 2020 stratégiának megfelelően ösztönzi a környezetkímélő és az energiahatékony-ságnak kedvező magatartást.

1.1.2 Európa nem elégedhet meg azokkal a célokkal, amelyeket az energiapolitika terén kitűzött magának. Most el kell látnia magát azokkal az eszközökkel, amelyekkel el is érheti azokat. Ehhez határozott „árjelzést” kell küldenie, amely hatékony – ha nem az egyetlen – eszköze a mentalitásbeli és magatartásbeli változás előidézésének.

1.1.3 Az energiatermékek adóztatásáról szóló átdolgozott irányelv (EAI) kétségkívül előrelépést jelent az eredeti szöveghez képest. Az energia mérésére és adóztatására két tényezőt vezet be, ami pontosabbá és célirányosabbá teszi a jogszabályt. A „CO₂-adó”-tényező kiegészíti a kibocsátáskereskedelmi rendszert (EU ETS).

1.1.4 A két adózási tényező alapján az energiatermékek javarészt egyenlő módon kell kezelni, illetve megadóztatni CO₂-kibocsátásuk és energiatartalmuk függvényében. Fontos azonban megemlíteni, hogy a villamos áram más elbírálás alá esik, mint a többi energia.

1.1.5 Az üzemanyagok erős megadóztatása, bár rövid távon fájdalmas, olyan árjelzést küld, amely felkészíti az európai energiafogyasztókat az elkerülhetetlen hiányokra és korlátozásokra. Elősegíti ugyanis az energiamegtakarításra fordított beruházásokat és erőfeszítéseket, a megújuló energiák vonzóbbá tételét és fejlesztését, az olajválságokkal szembeni ellenálló képességet stb.

Ez az adózáshoz kapcsolódó árjelzés azonban nincs hatással a fűtőanyagokra, és ezen valószínűleg az energiaadó-irányelv átdolgozása sem változtat. A fogyasztók tehát nem élvezhetik a fűtőanyagokkal kapcsolatos energiamegtakarítási célú erőfeszítések és beruházások előnyeit, és ki vannak téve a piac beláthatatlan ingadozásainak.

1.1.6 A fogyasztók fokozott ösztönzése a fűtőanyagok megtakarítására előnyös lenne az ágazat vállalkozásai számára is, mégpedig a berendezések megújításának felgyorsítása és új piaci lehetőségek kínálása révén.

1.1.7 Azok a nagy energiafogyasztó iparágak, amelyek mind-
eddig nem tartoztak az energiaadó-irányelv alkalmazási körébe,
most méltán belekerültek abba.

Más ágazatok azonban – részben vagy egészben – továbbra is
kivételt képeznek, például:

- a mezőgazdaság, az építőipar, a közérdekű munkák,
- a tömegközlekedés és a fegyveres erők közlekedése, a hulla-
dékgyűjtés, a közgazdaság,
- a mentőszolgálat (a taxik azonban nem), a légi közlekedés, a
közösségi tengeri szállítás,
- a háztartások áramfogyasztása stb.

Nehéz koherenciát találni mindezek között a kivételek között,
annál is inkább, mivel fennáll a veszély, hogy az üzenet kevésbé
lesz világos azok számára, akik nem tartoznak alájuk.

1.1.8 Ellentétben azzal, amit az Európai Bizottság közle-
ménye említ, az új energiaadó-irányelv nem határoz meg
semmilyen keretet, nem foglal állást, még csak ajánlást sem
fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy a tagállamok hogyan
használgják fel az új adózási rendszerből származó bevételeket –
részben vagy egészben – a kínálat új technológiákkal vagy tisztább
energiákkal való bővítése érdekében.

1.1.9 Az EGSZB azonban nem hagyhatja megjegyzés nélkül,
hogy az energiaadó-irányelv hozzájárul az egységes piac fejlesz-
téséhez, mivel az energiaadóztatás harmonizációját célozza és
teszi lehetővé.

1.2 Ajánlások

1.2.1 Az EGSZB támogatja az Európa 2020 stratégia célki-
tűzéseinek megvalósítására irányuló európai bizottsági erőfeszíté-
seket. Az energiaadó-irányelv átdolgozása is nyilvánvalóan
ebben az irányban halad, és különösen a következőket veszi
célba:

- a fenntartható fejlődés ösztönzése és a környezet megőrzése,
- a belső piac védelme és a növekedés elősegítése,
- a munkával kapcsolatos költségek és a költségvetési hiányok
csökkentésének lehetővé tétele.

1.2.2 Az EGSZB azonban sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az
átdolgozott energiaadó-irányelv nem eléggé ambiciózus és kohe-
rens. Ugyanis az Európai Bizottság még azelőtt, hogy a szöveget
a Tanács elé terjesztette (és az megtárgyalta) volna, magához
ragadta a kezdeményezést, és olyan kivételeket és eltéréseket
illesztett a szövegbe, amelyek vagy bizonyos tagállamok rosszal-
lásának elkerülését, vagy mások megelégedését célozták.

Fennáll annak a kockázata, hogy a Tanácsban elkövetkező
egyeztetési folyamat során az Európai Bizottságnak már nem
lesz más mozgásteret, mint hogy véglegesen és veszélyes
irányban megmásítsa annak az átdolgozott szövegnek a jellegét,
amelyet nekünk is benyújtott.

1.2.3 Várható, hogy a tagállamoknak fenntartásaik lesznek,
sőt ellenkezni is fognak. Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy
Európának, és különösen az Európai Bizottságnak képesnek

kellene lennie arra, hogy intézkedésekre kötelezze a tagállam-
okat, főleg olyankor, ha egyes tagállamok nemzeti szintű
akadályokkal találják szembe magukat az európai szinten
elérendő, mindenki egyetértésével kitűzött célok megvalósítá-
sához szükséges döntések során.

1.2.4 Az Európai Bizottságnak egyébiránt fel kell készülnie,
és ellen kell állnia egyesek lobbítórekvéseinek, akik mindenfajta
változást meg akarnak akadályozni azzal, hogy „lehetséges több-
letköltségeket” vagy a „versenyképesség veszélyes mértékű csök-
kenését” emlegetik. Egyértelműen ösztönöznie kell a tagállam-
okat arra, hogy vegyék tekintetbe a kisszámú, de kényes hely-
zeteket, ugyanakkor tartania kell az európai energetikai célkitű-
zések irányát, és hangsúlyoznia kell az új energiaforrások terén
történő innováció, az ebből fakadó munkahelyteremtés és növe-
kedés, az életminőség javulása stb. által jelentett stratégiai
előnyöket.

1.2.5 Az EGSZB azt javasolja, hogy a várható tagállami fenn-
tartások csökkentése érdekében az Európai Bizottság fogal-
mazzon meg az előírt változtatásokat kísérő megoldásokat, és
azokat lehetőség szerint illessze is be a javaslat szövegébe. Ezt a
megoldást jobbnak tartjuk a tagállamokkal folytatandó tárgyalá-
sokat megelőzően tett engedményeknél, és ez a fogyasztók
számára is lehetővé teszi, hogy jobban felkészüljenek a kívánt
változásokra.

2. Bevezetés

2.1 Összefoglalás

2.1.1 A vizsgált szöveg nem új irányelv, hanem az ener-
giaadó-irányelv átdolgozása. Az átdolgozott változatnak a tervek
szerint 2013. január 1-jén kellene hatályba lépnie. Ugyanabban
az időpontban kezdődik a kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU
ETS) harmadik szakasza is.

2.1.2 Minden egyes üzem- és fűtőanyag esetében a felülvizs-
gált irányelv **két**, külön célkitűzésre irányuló adózási **szem-
pontot** vezet be:

- a **CO₂-kibocsátáshoz** kapcsolódó adók célja az üvegházha-
tású gázok (ÜHG) okozta **szennyezés** csökkentése,
- az **energiatartalomhoz** kapcsolódó adók pedig az **energi-
afogyasztás** csökkentését célozzák, a felhasznált energiater-
méktől függetlenül.

2.1.3 Az üzemanyagok esetében:

- **2013-tól** a CO₂-kibocsátáshoz kapcsolódó adó mértéke
minden tonna CO₂ után **20 euró**
- **2018-tól** az energiatartalomhoz kapcsolódó adó mértéke
gigajoule-onként **9,6 euró**

2.1.4 A fűtőanyagok esetében:

- **2013-tól** a CO₂-kibocsátáshoz kapcsolódó adó mértéke
minden tonna CO₂ után **20 euró**
- **2013-tól** az energiatartalomhoz kapcsolódó adó mértéke
gigajoule-onként **0,15 euró**

2.1.5 Emlékeztetőül: a jelenleg hatályos energiaadó-irányelv, akárcsak az átdolgozott javaslat, **minimális adómértékeket** határoz meg. A tagállamok tehát ennél magasabb adómértékeket is meghatározhatnak, és többségük ezt meg is tette.

2.2 Háttér

2.2.1 A szóban forgó átdolgozott javaslat jól illeszkedik néhány már korábban kidolgozott és elfogadott irányelv sorába:

- **2003/96/EK:** az **energiatermékek adóztatásáról** szóló irányelv (EAI) – átdolgozandó,
- **2003/87/EK:** az **üvegházhatást okozó gázok** meghatározásáról és a CO₂-**kibocsátás-kereskedelmi rendszer (EU ETS)** létrehozásáról szóló irányelv,
- **2009/29/EK:** a kibocsátási egységeket 2013-tól felülvizsgáló irányelv,
- **2006/32/EK:** **energihatékonysági** irányelv; a nettó fűtőérték⁽¹⁾ meghatározását a II. melléklet tartalmazza,
- **2009/28/EK:** a **fenntarthatósági kritériumokat** leíró irányelv, elsősorban a biomasszából előállított tüzelőanyagok vonatkozásában.

2.2.2 A jelen vélemény azonkívül, hogy megvizsgálja az átdolgozott EAI-javaslatot, az Európai Bizottság által kidolgozott közleményben⁽²⁾ és feljegyzésben⁽³⁾ szereplő kiegészítő információkat is alapul veszi.

2.2.3 Fontos megjegyezni, hogy az ennek az európai politikának a bevezetésére irányuló európai bizottsági munka olyan nemzetközi kontextusban folyik, amely nagymértékben kihat számos területre, például:

- **szabályozási szempontból:** a chicagói egyezmény szigorú és kötelező jelleggel korlátozza a légi közlekedés megadóztatását;
- **piaci szempontból:** a kutatásoknak köszönhetően kinyerhetővé vált a palaolaj. Ez a felfedezés új lelőhelyek kiaknázását tette lehetővé, és így gyakorlatilag bővült a fosszilis-energia-kínálat. Ez teljesen felborította a földgázpiacot, zuhant a földgáz világpiaci ára, és csökkent a többi, konkrétan a megújuló energiahordozók vonzereje;
- **stratégiai szempontból:** az észak-afrikai és a közel-keleti események igen nagy mértékben befolyásolják nemcsak az üzemanyagárakat, de a tagállamoknak az érintett energiákkal szembeni hozzáállását is;
- **környezetvédelmi szempontból:** a kiotói és a cancúni egyezményeket figyelembe kell venni, és adott esetben az európai stratégiát és politikákat is hozzájuk kell igazítani;
- **a közvélemény szempontjából:** a fukusimai események megmutatták, hogy egy ennyire nagyszabású és váratlan történés igencsak befolyásolhatja a lakosság hozzáállását,

amelyet a tagállamok és Európa stratégiái és döntései sem hagyhatnak figyelmen kívül. Magától értetődik, hogy a hatóságoknak mihamarabb ki kell igazítaniuk politikáikat.

2.2.4 Felmerül tehát a kérdés, hogy hogyan lehet az energiaadóztatásának problémáját nemzetközi nézőpontból szemlélni:

- milyen referenciaárat kellene Európának meghatároznia a szén-dioxidra világszintű nemzetközi egyezmény hiányában?
- érdemes lenne felvetni egy nemzetközi és általános adó elképzelését is.

2.3 Kronológia

2.3.1 Az előző irányelv (2003/96/EK) az Európai Bizottság 1996. évi javaslatát követően született. Az Európai Unió Tanácsával folytatott hosszas tárgyalások a nemzeti sajátosságok figyelembevételére érdekében nagymértékben módosították ezt a javaslatot. A módosítások eredményeként egy átmeneti időszakokkal, eltérésekkel és más kivételekkel kísért, soklépcsős alkalmazásra született javaslat. Az 1996-os irányelvjavaslatot végül 2003-ban fogadták el.

2.3.2 A tagállamokbeli megvalósítás, az energiapiac változásai, valamint az energiafogyasztás környezetre és éghajlatra gyakorolt hatására való tudatos figyelés megmutatta a gyengeségeket és a tökéletesítés útjait (lásd alább).

2.3.3 Az ennek az irányelvnek a felülvizsgálatával kapcsolatos munkák 2005-ben kezdődtek meg. Egy első próbálkozás, amely a gázolaj kereskedelmi célú felhasználásával foglalkozott, 2007-ben kezdődött, anélkül, hogy eljutott volna a Tanácsig. Az Európai Tanács 2008. márciusi következtetéseiben egy újabb felülvizsgálati javaslatot fogalmazott meg, mely a 2011. évi növekedési jelentésben az Európai Bizottság prioritásai közé emelkedett.

Az európai biztosok testülete 2011. április 12-én fogadta el az energiatermékek adóztatásáról szóló irányelv rendelkezéseinek átdolgozására vonatkozó javaslatot.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az energiaadó-irányelv átdolgozása elsősorban az Európai Unió új, az **Európa 2020 stratégia** által meghatározott prioritásainak való megfelelést célozza. Ezek többek között:

- az éghajlatváltozás elleni küzdelem,
- elsőbbség a fenntartható növekedésnek,
- zöldebb és versenyképesebb gazdaság,
- hozzájárulás az adópolitikák összehangolásához,
- a munka megadóztatásának csökkentése,
- támogatás az alacsony jövedelmű háztartásoknak,
- a tagállamok költségvetési konszolidációja.

⁽¹⁾ Nettó fűtőérték: az energia- és áramtermelésre használt termékek elégetésével keletkező hőmennyiség.

⁽²⁾ COM(2011) 168 végleges.

⁽³⁾ 11/238. sz. feljegyzés.

3.2 Megfelel továbbá az EU 2013 és 2020 közötti időszakra vonatkozó éghajlati és energiaügyi stratégiája „**3-szor 20-as szabályának**”:

- az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának 20 %-os csökkentése,
- 20 % megújuló energia termelése 2020-ban,
- az energetikai hatékonyság 20 %-kal történő javítása.

3.3 **Korrigálni** kívánja az **előző energiaadó-irányelv** gyengeségeit és hiányosságait is:

- a jelenleg alkalmazott minimumértékek általában az elfogyasztott mennyiségre vonatkoznak, az energetikai érték és a szennyezés figyelembevétele nélkül;
- ez az EU célkitűzéseinek ellentmondó magatartási szokásokhoz vezet, például a szénfogyasztás ösztönzése és a megújuló energiaforrások büntetése révén;
- a jelenlegi energiaadó-irányelv nem tartalmaz ösztönzőket az alternatív energiafajták előmozdítására, így az etanol sújtja a legnagyobb adómérték;
- az energiaadó-irányelv és a CO₂-kibocsátás-kereskedelmi rendszer (EU ETS) közötti elégtelen koordináció kettős adózásban vagy az ágazatoktól függően az adózás hiányában nyilvánul meg.

3.4 Az átdolgozás figyelembe veszi a **külső kényszereket**:

- az adórendszerek átalakítását és korszerűsítését,
- a gazdasági válságot, mely gyengítette a tagállamok mozgásterét és felerősítette a költségvetés nyomását,
- az éghajlatváltozás első hatásainak kézzelfogható és mérhető megjelenését,
- a nemzetközi feszültségeket, melyek zavart és aggodalmat keltenek a nemzetközi energiapiacra.

3.5 Végül alkalmazkodnia kell bizonyos **belső kényszerekhez** is:

- el kell kerülni, hogy az energiatermékek megadóztatása diszkriminatív jellegű legyen vagy torzítsa a versenyt a tagállamok vállalkozásai között;
- a másik oldalról pedig korlátozni kell az energiatermékek európai adóharmonizációjának hiányából fakadó torzulásokat.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Főbb elemek

4.1.1 A bevezetőre visszautalva, a javaslat fő eleme (1. cikk) a **két adóztatási szempont** meghatározása. Ezen túlmenően megerősíti (4. cikk), hogy a meghatározott adómértékek **minimumértékek**, melyeket meghaladhatnak a tagállamok, és hogy ezeket a minimumértékeket háromévente ki kell igazítani.

4.1.2 A javaslat másik fő eleme (4. cikk (3) bekezdés) új kötelezettségvállalást vezet be a tagállamok számára, akiknek **minden**, ugyanazon felhasználásra szánt **termékre** (üzem- és fűtőanyag) **egyenlő adómértékeket** kell alkalmazniuk, melyek a termékek CO₂-kibocsátásának és energiatartalmának függvényében kerülnek megállapításra.

4.1.3 Az eredeti irányelvben a minimum adómértékeket termékenként (és adott felhasználásra vonatkozóan) állapították meg, azonban anélkül, hogy egyiket a másikhoz kötötték volna.

4.1.4 Ezzel a módosítással a tagállamoknak újra kell kalkulálniuk (nemzeti) adószintjeiket, hogy biztosítsák ugyanazoknak az arányoknak a betartását, amelyek európai minimum adómértékeként lettek meghatározva (lásd a felülvizsgált energiaadó-irányelv I. mellékletének A., B. és C. táblázatait).

4.1.5 Ez a korlátozás az üzemanyagokra és a fűtőanyagokra vonatkozik. **2013-tól** alkalmazzák a **fűtőanyagok**, **2023-tól** pedig az **üzemanyagok esetében**; a halasztás a tagállamok között meglévő igen jelentős eltérések figyelembevétele érdekében történik.

4.1.6 Ugyanakkor, mivel a villamos energiára alkalmazandó minimum adómértékek külön táblázatban szerepelnek (D. táblázat), az arányosságra és az adózási szintek összhangba hozatalára vonatkozó követelmény **nem vonatkozik a villamos energiára**.

4.1.7 A **villamos energia** megadóztatása továbbra is a végső fogyasztónál („**a konnektornál**”) történik az „energiaadó” tényező tekintetében, elkerülendő a termelés és a fogyasztás kettős megadóztatását.

4.1.8 Mivel a villamos energia fogyasztása nem jár széndioxid-kibocsátással, a CO₂-adó csupán a **villamos energiát előállító termelők**re vonatkozik. A nagyméretű létesítményeket mentesíti az energiaadó-irányelv, mivel azok az **EU ETS**-hez tartoznak. Ebben az összefüggésben a **nukleáris** eredetű villamos energia adóztatása nem a CO₂ (nincs kibocsátás), hanem az energiafogyasztás alapján történik.

4.1.9 A kibocsátási egységekről szóló 2003/87/EK irányelv integrálása, valamint minden átfedés elkerülése érdekében a felülvizsgált irányelv javasolja (14. cikk 1. d) pont), hogy az **EU ETS**-hez tartozó tevékenységekre használt energiatermékek mentesüljenek a CO₂-adó alól. Ugyanakkor az EU ETS-ből eddig kizárt tevékenységeket most bevonja az **energiaadó-irányelv alkalmazási körébe**.

4.2 Konkrét ágazatok

4.2.1 A javaslat tekintetbe veszi azt is, hogy az ágazatok ki lehetnek téve a **kibocsátásáthelyezés** kockázatának (14a. cikk), és javasolja, hogy 2020-ig minden egyes érintett létesítmény esetében adójóváírást vezessenek be. Az adójóváírást az éves átlagos energiafogyasztás alapján kell megállapítani egy meghatározott referenciaidőszakon belül.

4.2.2 Azok a tevékenységek, amelyek eddig **nem voltak adókötelesek** (2. cikk), most az irányelv hatálya alá esnek, akár CO₂-kibocsátásuk, akár energiatartalmuk okán.

4.2.3 A **differenciált adómértéket** (5. cikk) illetően az egyetlen módosítás a taxiknak a rendelkezés hatálya alól történő kivételére vonatkozik.

4.2.4 A **légi közlekedés** (kivéve a magánrepülőgépforgalmat) és a közösségi **tengeri közlekedés** (kivéve a kedvtelési célú hajózást) mentesül az energiaadó-irányelv alól.

4.2.5 Az **üzemanyagok** a **fűtőanyagokhoz** hasonlóan adóztathatók (8. cikk) a következő konkrét ágazatok esetében:

- mezőgazdaság, kertészet, haltenyésztés és erdőgazdálkodás,
- helyhez kötött motorok,
- építőipar, mérnöki tervezés és közérdekű munkák,
- közúti közlekedésre nem engedélyezett járművek.

4.2.6 A **mezőgazdaságot** és annak szén-dioxid-kibocsátását illetően az Európai Bizottság (14a. cikk) előírja, hogy elemezni kell, az ágazatot érinti-e a „**kibocsátásáthelyezés**”; ha igen, engedélyezi a tagállamok számára, hogy **adójóváírást** biztosítsanak a mezőgazdasági üzemek részére.

Az Európai Bizottság ezen túlmenően teljes mentességet adhat a mezőgazdasági ágazat számára az **energiatartalmon** alapuló adóztatás alól (15. cikk (3) bekezdés), amennyiben a szektor **egyenértékű energiahatékonyságot** képes felmutatni; e fogalom értelmezését azonban az egyes tagállamokra bízta.

4.2.7 A **bioüzemanyagokat** (16. cikk) ezentúl nem úgy adóztatják, ahogyan a fosszilis megfelelőit. Az energiafogyasztás általános adóztatása alá esnek majd (energiatartalmuk alapján).

4.2.8 Mégis lesz különbség, mégpedig a CO₂-adó tekintetében. A bioüzemanyagok nem mind megújulóak: némelyikük több szén-dioxidot bocsáthat ki, mint amennyit fogyaszt. A **megújuló bioüzemanyagokra** nem vonatkozik a CO₂-adó, mivel szén-dioxid-kibocsátásuk értelem szerűen nullának tekinthető. A **nem megújuló bioüzemanyagokra** ugyanúgy vonatkozik a CO₂-adó, mint a konvencionális energiatermékekre.

4.2.9 **2023-ig** a tagállamok továbbra is alkalmazhatnak az energiaadó-irányelvben meghatározott minimumnál alacsonyabb speciális adómértékeket.

4.2.10 A tagállamok megőrzik a teljes vagy részleges mentesítés lehetőségét a **háztartási fűtőanyagok és a villamos energia** esetében (ideértve a karitatív szervezeteket is) (15. cikk 1. h) pont).

5. Az európai gazdasági és szociális bizottság véleménye

5.1 Az energiaadó-irányelv alapelemei

5.1.1 A **két tényező** figyelembevétele az energiaadóztatás kiszámításakor vitathatatlan előrelépést jelent a régi irányelvhez képest. Először is, megfelel az Európa 2020 stratégia két célkitűzésének, azaz a szén-dioxid-kibocsátás és az energiafogyasztás csökkentésének.

Ezen túlmenően **pontosabban** méri (mint egyetlen kritériummal) az energiafogyasztás kedvezőtlen hatásait: a szennyezést és a világ tartalékainak túlfogyasztását.

5.1.2 A javasolt felülvizsgált energiaadó-irányelv minden egyes tagállam számára **nemzeti szintű CO₂-adót** ír elő. Nem szabad megfeleledkezni arról, hogy **európai szinten** már létezik egy másik mechanizmus: a kibocsátáskereskedelem az EU ETS keretében.

Ráadásul az EU ETS hatálya alá tartozó létesítmény nem adóztatható az energiaadó-irányelv értelmében, hanem mentesül az alól. Ezáltal az energiaadó-irányelv elkerüli a **CO₂** két mechanizmus általi, **kettős megadóztatását**. Ugyanakkor azonban az energiaadó-irányelv egy olyan adóeszköz létrehozását teszi lehetővé, mely az EU ETS alkalmazási köréből eddig méretüknél fogva kizárt kisméretű létesítményekre is vonatkozik.

Az EGSZB támogatja az EU ETS energiaadó-irányelvbe történő integrálására vonatkozó javaslatot, mivel az **javít az EU ETS-en**, mely nem vonatkozott az üzemanyagokból és a fűtőanyagokból származó szén-dioxid-kibocsátás 50 %-ára.

5.1.3 Néhány fajta energia jobban szennyezi a környezetet, mint a többi. Néhány energiafajta a nagyobb sűrűsége miatt nagyobb mértékű fogyasztást tesz lehetővé, mint mások. Az energiaforrások **egységes elosztása**, amelyet az irányelv felülvizsgálata javasol, alapvetően következetes és igazságos.

Ez mindazonáltal az **adók jelentős növekedéséhez** vezet bizonyos energiák esetében, amelyeket egyes tagállamokban jelenleg kevésbé adóztatnak. Ennek legszembetűnőbb példája a gázolaj, amelynek esetében a legalacsonyabb adókulcs magasabb kell, hogy legyen a benzinénél, figyelembe véve a viszonylag magasabb szén-dioxid-kibocsátást, de főként a magasabb energiatartalmát. Mindazonáltal számos tagállamban a **jelenlegi helyzet pont ennek ellentéte**. Mivel a gázolaj adója alacsonyabb és az kevésbé drága, mint a benzin, a gépkocsipark nagymértékben a dízelmotorok irányába orientálódott.

5.1.4 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság elemzését azzal kapcsolatban, hogy mivel a gázolaj kifejezetten olcsóbb a benzinnél, a finomítás piacát jelenleg megzavarja a gázolaj iránti túl magas és a benzin iránti alacsony kereslet. A gázolaj erősebb megadóztatása csak ösztönözné az egyensúly helyreállítását.

5.1.5 Az EGSZB azonban arra is felhívja az Európai Bizottság figyelmét, hogy a benzin és a gázolaj ára közötti **eltérés megfordítása** erősen felboríthatja az autópári piac rendjét, és megnövelheti a háztartások autós közlekedéssel kapcsolatos terheit. Az átmenetnek itt is fokozatosnak kell lennie.

5.1.6 Az üzemanyagokat illetően paradox módon **a magas adók védelmet nyújtottak a fogyasztóknak** az olajválságokkal szemben. A magas ár a fogyasztás preventív csökkenését idézi elő, a magas adók pedig a piaci változásokra (válságokra) érzékeny üzemanyagok részarányának csökkenéséhez vezetnek.

5.1.7 A gyártók több évtized alatt képesek voltak beruházni a kutatás-fejlesztésbe, és sikerrel csökkentették motorjaik fogyasztását. A közlekedési ágazat a visszatérő olajválságok ellenére soha sem bémult meg.

5.1.8 Ebből az elemzésből kiindulva az EGSZB megjegyzi, hogy a szén-dioxidra kivetett adó egyforma az üzemanyagok és a tüzelőanyagok esetében. Egy tonna szén-dioxidra 20 euró lesz, vagyis, példának okáért **literenként 0,0533 euró** valamennyi tüzelőanyag (fűtő-, illetve üzemanyagok) esetében.

Meglepetéssel tapasztalja azonban, hogy az **energiafogyasztás általános adója**

- az üzemanyagok esetében gigajoule-onként 9,6 euró, vagyis egy liter gázolajra 0,316 euró,
- a **fűtőanyagok** esetében igen alacsony: gigajoule-onként 0,15 euró, vagyis egy liter (fűtésre használt) gázolajra **0,0054 euró**.

5.1.9 Az EGSZB ezért azt szeretné, ha a **fűtőanyagokra kivetett energiaadó** érzékelhetővé válna a fogyasztók számára, emiatt az nem lehet literenként 0,0054 euró.

Az EGSZB azt ajánlja, hogy fokozatosan, de jelentős mértékben **növeljék** ezt az adót annak érdekében, hogy

- figyelembe vegyék a fogyasztók elkerülhetetlen fűtési igényeit,
- csökkenjen a fűtőanyag-fogyasztás,
- indokolni lehessen a gazdasági szereplők beruházásait a lakásokkal és az ipari szükségletekkel kapcsolatos energetikai innovációkba (ahogyan azt a gépjárműgyártók is megtették).

5.2 Az energiaadó-irányelv alóli kivételek és eltérések

5.2.1 Öt tagállam alacsonyabb adókat engedélyez a **gázolaj kereskedelmi** felhasználása esetén (nehézgépjárművek, autóbuszok, taxik stb.) a magánszemélyek általi használathoz képest. Az energiaadó-irányelv felülvizsgálata visszavonja ezt a lehetőséget és egyensúlyteremtésre kötelezi a tagállamokat.

Mivel a gázolajjal kapcsolatos környezetszennyezés a használatától (kereskedelmi, illetve magánhasználat) függetlenül egyforma mértékű, az említett adócsökkentés **igen ésszerű és**

főként összhangban van az Európa 2020 stratégia elveivel. Ezenkívül a közúti szállítás (mely a legnagyobb gázolajfogyasztó ágazat) exponenciális növekedése rámutat annak szükségességére, hogy **meg kell állítani ezt a tendenciát**, sőt, csökkenteni kell a nehézgépjárművek forgalmát.

Ezenkívül a gázolaj adójának emelésére irányuló két intézkedés (kiegyenlítés a benzinhez képest – lásd fentebb –, valamint a kereskedelmi használatra nyújtott kedvezmény megszüntetése) **összesített hatása** a gázolaj árának jelentős növekedéséhez vezet majd bizonyos tagállamokban. Ebben az esetben bizonyos, jól szervezett és mobilizálható szakmák képviselői nyomást gyakorolhatnak nemzeti kormányaikra, illetve jelentős **szociális megmozdulásokat** indíthatnak el.

Az EGSZB ezért figyelmezteti az Európai Bizottságot a túl nagy mértékű, illetve túl gyors változások veszélyeire, valamint a tagállamok elkerülhetetlen fenntartásaira. Javasolja, hogy vegyenek tervbe **kísérő intézkedéseket**, hogy egyrészt megfeleljenek az Európa 2020 stratégia követelményeinek, másrésztől ösztönözzék a tagállamokat az energiaadó-irányelv felülvizsgálatának támogatására.

5.2.2 A tagállamoknak ügyelniük kell arra, hogy minden **energiafajta**ra méltányos, szén-dioxid-kibocsátásukkal és energiataralmukkal arányos adókat vessenek ki (lásd fentebb). A **villamos energia** azonban **nem képezi részét** ennek az egységesítési kötelezettségnek.

Az EGSZB kérdésesnek tartja ezt a **kivételt**, és azt szeretné, ha az Európai Bizottság kiigazítaná javaslatát annak érdekében, hogy a villamos energiát ugyanúgy kezeljék, mint a többi energiafajta.

5.2.3 Az előző irányelvben szereplő, az **energiaadók alól kivételt képező** tevékenységeket immár hozzá kell igazítani a többihez, és ily módon a szén-dioxid-kibocsátás és az energiafogyasztás alapján meg kell adóztatni.

Emlékeztetőül: a **kivételt képező tevékenységek** a következők voltak: fémipari és kémiai redukációs tevékenységek, elektrolízis folyamatok, sok elektromosságot használó vállalkozások (ahol az elektromos áram ára az előállítási költségek több mint 50 %-át teszi ki), a fémtartalom nélküli ásványi termékek (cement, üveg, mész stb.) előállításával kapcsolatos tevékenységek.

E változás által az irányelv felülvizsgálatának szerzői rámutatnak egy **egyértelmű összefüggésre**: egyrészt minden környezet-szennyező, illetve energiát fogyasztó tevékenységet megkülönböztetés nélkül megadóztatnak, másrésztől minden tevékenységet arra ösztönöznek, hogy fektessenek be energetikai hatásuk csökkentésébe.

Az EGSZB csak támogatni tudja ezt a méltányossághoz és következetességhez való visszatérést. Aggodalmát fejezi ki azonban az érintett tevékenységeknél felmerülő **társadalmi és gazdasági hatásokkal** kapcsolatban. Itt is azt ajánlja, hogy tervezzenek kísérő intézkedéseket a következők érdekében:

- az érintett ágazatok segítése a beruházások és/vagy az átalakulás érdekében,
- megmaradásuk, és az EU területén való működésük biztosítása.

Az EGSZB egyébiránt felteszi a kérdést, hogy jár-e valós hatással ez a változtatás, amely ezeket a tevékenységeket bevonja az **energiaadó-irányelv** alkalmazási körébe, azonnal kivonva őket ezáltal a **kibocsátáskereskedelmi rendszerből** (EU ETS).

Az EGSZB úgy véli, hogy a régebben kivételt képező tevékenységek kapcsán felmerülhet a kibocsátásáthelyezés kockázata. Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer rendelkezik védőmechanizmusokkal. Az energiaadó-irányelv átvehetné ezeket.

5.2.4 A **differenciált adómértékek** használata továbbra is megengedett a tagállamok számára, szinte minden eddig érintett tevékenység esetében. A helyi tömegközlekedés kedvezményének fenntartása bizonyosan nem sarkallja az ágazatot arra, hogy beruhozzon a környezetszennyezés vagy az adott üzemanyag használatának csökkentésébe, azonban indokolható azzal, hogy az egyéni közlekedés helyett a tömegközlekedés használata ösztönöz.

Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy mivel indokolható a kivételek fenntartása a **köztisztasági hivatalok, a mentőszolgálatok, a közhivatalok, a fogyatékkal élők, a fegyveres testületek stb.** esetében.

Ezért azt ajánlja, hogy a javaslatához terjesszenek be módosító indítványokat annak érdekében, hogy a **taxiknak** a differenciált adómértékek előnye alól való kizárását indokoló kitűnő érveket ugyanúgy alkalmazzák a többi közlekedési eszköz esetében is.

5.2.5 A differenciált adómértékek használatával kapcsolatos elemzésre támaszkodva az EGSZB megkérdőjelezi az **energiaadó-irányelv alóli kivétel** okait a közösségi **légi és tengeri közlekedés** esetében.

5.2.6 Még ha a jövőben a légi és a tengeri közlekedés a széndioxid-kibocsátás miatt csak az uniós **kibocsátáskereskedelmi rendszer** hatálya alá tartozhatna is, az EGSZB-t aggasztja, hogy ezt a két nagy energiafogyasztó ágazatot nem adóztatják meg **energiafogyasztása** miatt.

Nemzetközi egyezmények miatt e két ágazat nem adóztatható meg az „energiatartalom” kritériuma miatt. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy nemzetközi szinten folytassanak tárgyalásokat ezeknek az egyezményeknek az európai jogszabályokhoz való közelítése érdekében.

5.2.7 Az EGSZB-nek kétségei vannak amiatt is, hogy az egyes tagállamoknak továbbra is lehetőségük lesz a **háztartások mentesítésére a fűtőanyagokra és az elektromos áramra** kivetett adók alól.

Ez a fenntartott lehetőség az energiaadó-irányelv további részének koherenciáját sodorja veszélybe. Az energiaadó-irányelv azon az elven működik, hogy az **árjelzés** előreláthatólag szén-dioxid kibocsátásuk és energiafogyasztásuk

cökkentésére ösztönzi majd az érintett szereplőket. Miért ne kaphatnák meg ezt az üzenetet a háztartások is, amelyek jelentős energiafogyasztók?

Az EGSZB tehát azt ajánlja, hogy a javaslat szövegéből vegyék ki ezt a **mentesítési lehetőséget** a háztartási fűtőanyagok számára, de vegyék figyelembe a helyi/nemzeti fogyasztók speciális problémáit.

5.2.8 Az energiaadó-irányelv felülvizsgálata a **koherencia érdekében** biztosítja, hogy az eddig az irányelv hatálya alá nem tartozó tevékenységek újból az irányelv keretei közé kerüljenek, és a gázolaj kereskedelmi felhasználását többé ne támogassák az egyéni felhasználással szemben.

Ebben az esetben mivel lehetne magyarázni azt, hogy más ágazatok (például a **mezőgazdaság, az építőipar, a közérdekű munkák** stb.) továbbra is kedvezményes elbánásban részesüljenek, és adott esetben az **üzemanyagokra a fűtőanyagokkal azonos**, vagyis alacsonyabb **adókat** fizessenek? Annál is inkább, mivel ezeknek az ágazatoknak **példaértékűnek** kell lenniük: tevékenységeik és láthatóságuk miatt a területrendezés és a lakhatás **jávitásának középpontjában** vannak.

5.2.9 Az EGSZB azt szeretné tudni, milyen – nem gazdasági, nem társadalmi, nem környezeti – magyarázatokkal **indokolható ez a kivétel**. Aggódik amiatt, hogy ezt a megközelítést az új energiaadó-irányelv végrehajtásának lassítására, illetve megakadályozására lehet használni, arra hivatkozva, hogy az **önkéntesnek és diszkriminatívnak** tűnik.

5.2.10 Külön a **mezőgazdasági** ágazatot illetően az EGSZB arra szeretné felhívni az Európai Bizottság figyelmét, hogy a felülvizsgált energiaadó-irányelv elég homályos, és hogy a tagállamok annak érvényesítése előtt **pontosításokat és biztosítékokat** kérhetnek.

A következő területeken van szükség pontosításokra:

- annak **okairól, hogy miért részesül a mezőgazdaság külön, és igen előnyös elbánásban**, ami ellentétben áll az energiaadó-irányelvet alátámasztó elvekkel és az árjelzésekkel, valamint a többi, szintén nehézségekkel küzdő ágazattól elvárt erőfeszítésekkel,
- az egyrészt a szénszivárgás kockázatát, másrészt az energiahatékonysággal kapcsolatban javasolt ellenszolgáltatást illető **értékelés folyamatáról és kritériumairól**.

5.3 Az energiaadó-irányelv különböző szempontjai

5.3.1 Az új energiaadó-irányelv nem alapulhat egyszerű és egysíkú megoldáson. Az Európai Unió energiapolitikája más politikákkal összehasonlítva **soktényezős és összetett** – vagy több megoldás kombinációját, vagy egy összetett megoldást igényel.

Az EGSZB mindazonáltal megjegyzi, hogy az energiaadó-irányelv felülvizsgálatának szerzői erőfeszítéseket tettek a dokumentum elveinek, céljainak és végrehajtásának **egyszerűsítésére**.

5.3.2 Ezzel egyidejűleg, ahogy azt az előzőekben láttuk, az energiaadó-irányelv átdolgozása egy összetett és sokrétű jogszabályi keretbe illeszkedik. Egyébiránt számos hivatkozást tartalmaz más szövegekre és irányelvekre. A szövegek közötti mindenfajta **kölcsönös függés** az egyes elemek különböző jogszabályokban való ismétléséből adódó **redundancia** elkerülésére szolgál.

Az energia és a környezetvédelem területe igen gyorsan fejlődik. Ezt jól illusztrálja, hogy lehetőség nyílik a Kombinált Nomenklatúra szerinti kódok frissítésére (2. cikk (5) bekezdés). Ezen felül minden hivatkozott szövegben eszközölt változtatás nem várt, illetve nem kívánt irányban változtathat meg más szövegeket.

Az EGSZB azt javasolja, hogy a jövőbeni energiaadó-irányelv koherenciájának szavatolása érdekében összesítsék **mellékletben** a hivatkozott szövegeket, ezenkívül, amennyiben szükségesnek bizonyul, pontosítsák, hogy bizonyos csatolt elemek lehetnek-e **véglegesek**.

5.3.3 A 4. cikk a számításba beveszi az „összes közvetett adó” legalacsonyabb mértékét, beleértve a tisztán nemzeti intézkedéseket is, mint a bizonyos tagállamokban alkalmazott **szén-dioxid-adó**. A tagállamok által a szén-dioxid-adó tekintetében választott adóztatás és a mentességek alkalmazási köre eltérhet az energiaadó-irányelvnek ezzel az adónemmel kapcsolatos előírásaitól.

Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság tisztázhatná, hogy a két fajta szén-dioxid-adó **integrációját** a tagállamoknak az **átállás** pillanatában kellene megtenniük.

5.3.4 A felülvizsgálat középpontjában az energia megadóztatása áll; az Európai Bizottság egyébiránt elismeri, hogy az energiaadó-irányelv nem terjed ki arra, hogy a tagállamok **hogyan használják fel az energiaadó-irányelvből eredő pénzügyi bevételeket**.

Az Európa 2020 stratégia a fenntartható fejlődést tekinti prioritásnak az erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság megteremtése érdekében.

Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy a jövőbeni energiaadó-irányelvbe miért nem kerülnek be **pontos intézkedések** a tagállamok közös és koherens fellépésének biztosítása érdekében egy fenntarthatóbb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság irányában. Ilyenek lehetnek például:

- a munkahelyteremtést és a munkaköltségek csökkentését ösztönző szociális intézkedések,
- a technológiai fejlődés ösztönzése az új energiaforrások ágazatában,
- a tagállamok költségvetési konszolidációja.

5.3.5 A szén-dioxid-kibocsátást tonnában fejezik ki, az energiatartalom kifejezése gigajoule-ban (GJ) történik. A legalacsonyabb adókulcs kiszámítása minden energetikai termék esetében annak szén-dioxid-kibocsátása és energiatartalma alapján történik. A legalacsonyabb adókulcsokat így szokásos **számlázási és adóztatási egységekre** kell váltani, amely az üzemanyagok és bizonyos fűtőanyagok esetében a liter, az elektromos áram esetében a kilowatt/óra (KWh) stb. Ez az átváltás számításokat tesz szükségessé, melyeket az Európai Bizottság szolgálatainál végeznek el. Mindazonáltal a számításokhoz szükséges szabályokat és hipotéziseket nem magyarázzák el, és ez nem teszi lehetővé az egyes tagállamok képviselői számára, hogy ugyanazokra az eredményekre jussanak.

Az EGSZB emlékeztet arra, hogy elengedhetetlen az átváltási számítások harmonizációja, és azt javasolja, hogy a szöveg fejtse ki az **átváltási módozatokat** az alkalmazott egységek esetében, valamint amennyire lehet, támaszkodjon az egyes tagállamok valós adózását leginkább megközelítő egységekre.

Brüsszel, 2011. október 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON